

SZIGORÓAN TITKOS!

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK
FŐOSZTÁLYA

Ióth Tibor
0060/20/1987.

May 12, 1987
Moscow

TÖRÖLVE!	
A minősítést megszüntette: Dr. Szatmari István	
Beszédes: Külügyminiszter által megbízott szakértő	
1989 NOV. 02	
Kiadomány hitelesítő:	<i>lg</i>
P.H.	

Feljegyzés

Tárgy: Miniszterhelyettesi
konzultáció az átfogó
nemzetközi biztonsági
rendszerrel

Május 13-án, Moszkvában a Varsói Szerződés tagállamai, továbbá Belorusszia és Ukrajna, valamint Mongólia vezető külügyminisztériumi képviselői (általában miniszterhelyettesei) tanácskozást tartottak az átfogó nemzetközi biztonsági rendszer megteremtését célzó közös szocialista kezdeményezéssel kapcsolatos kérdésekről. A tanácskozás megrendezéséről a VSZ Külügyminiszteri Bizottságának 1987 márciusi ülésén született döntés.

1. A konzultáción magyar részről részt vevő Horn elvtárs a hivatalos tárgyalásokat megelőzően szovjet kérésre megbeszélést folytatott V. F. Petrovskij szovjet külügyminiszter-helyettessel. Ennek keretében Petrovskij elvtárs tájékoztatást adott a közelmúltban a közel-keleti térségben tett látogatásának tapasztalatairól. Megítélése szerint a palesztin egység helyreállítása, a legutóbbi szovjet-szíriai tárgyalások során elhangzott szír állásfoglalások, a nyugat-európai országok aktivitásának növekedése növelték megbeszélései aktualitását.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Szovjet értékelés szerint a közel-keleti béke-konferencia megrendezésének esélyei javultak azáltal, hogy az Egyesült Államok és Izrael álláspontja már nem egyértelműen elutasító a kérdésben. A konferencia időpontját illetően 1988-at tartják reálisnak. Petrovskij elvtárs jelezte, hogy az Izraellel folytatott konzuli szakértői tárgyalásokat ideiglenesen felfüggesztették, de idővel szovjet konzuli delegáció küldésével lehet számolni. Úgy látják, hogy az iraki-iráni konfliktus politikai rendezésére az érintett felek változatlanul nem készek.

A nukleáris leszerelés, a világűr fegyvermentesítése és a vegyi fegyverek felszámolása kérdésében Petrovskij elvtárs megerősítette a legutóbbi szovjet értékeléseket. Felhívta a figyelmet arra, hogy mind "szélesebbre nyílik az olló" a fegyverkezést szolgáló újabb lépések, illetve a konkrét leszerelési eredmények között. Szovjet részről ugyanakkor - az eddigi javaslatok alapján - biznak abban, hogy amennyiben a leszerelés valamelyik konkrét területén sikerülne áttörést elérni, az kedvezően befolyásolná további megállapodások kidolgozásának lehetőségeit is.

Az átfogó nemzetközi biztonsági rendszer kérdésével kapcsolatban Petrovskij elvtárs megerősítette a februári szovjet-magyar konzultáción kialakított irányvonalat. Osztotta véleményünket, hogy az ENSZ Közgyűlés 42. ülészakára szakértői szinten előkészített közgyűlési határozattervezetet tömöríteni kell. Támogatta azt az álláspontunkat, hogy konkrét részkérdésekben, a többi országcsoporttal való együttműködésre alapozva, meg kell kezdenünk a kezdeményezés alap gondolatának részletes ki-

munkálását. Ennek megfelelően egyetértésre jutottunk annak célszerűségéről, hogy a 42. ülészakot követően az egyes szocialista országok az őket leginkább érdeklő konkrét témákban önálló javaslatokat dolgozzanak ki és terjesszenek elő, lehetőleg más országcsoportokhoz tartozó delegációk társszerzőségével.

2. A hivatalos tanácskozáson, az el nem kötelezett mozgalom mérvadó országaival folytatott széles körű konzultációk tapasztalataira utalva szovjet részről beszámoltak a szocialista országok kezdeményezésének továbbfejlesztésével kapcsolatos elképzeléseikről. Fő célkitűzésnek a témában beindult párbeszéd élénkítését és érdemibbé, tartalmasabbá tételét tekintik. Ezzel párhuzamosan céljuk az új politikai gondolkodásmódnak az ENSZ valamennyi szervében való megjelentetése és elmélyítése. Újabb elvi jellegű átfogó határozattervezet előterjesztését csak a 45. ülészakon tervezik.

Az idei ülészakon előterjesztendő határozattervezetben és más közgyűlési megnyilatkozásokban három alapvető elem kihangsúlyozását tartják szükségesnek: a problémák megoldása csak politikai eszközökkel lehetséges; a biztonság nem szűkíthető le kizárólag a katonai területre, ezért az erőszakot és az azzal való fenyegetést minden területen fel kell számolni; a nemzetközi biztonság ügye nem a nagyhatalmak monopóliuma, a megteremtésben való aktív közreműködésre minden országnak lehetőséget kell biztosítani. Célszerűnek tartanak, ha az ülészakon részvevő szocialista küldöttségek vezetői az általános vita során kifejtjenék a kezdeményezéssel kapcsolatos álláspontjukat. Indítványozták, hogy a kérdéssel foglalkozó szakértői csoport a következő ülésen rövidítse le a határozattervezetet, iktassa ki az ismétlődéseket, tükröztesse a VSZ PTT berlini üléséről kiadandó közlemény,

valamint a Delhi Deklaráció szellemét, stílusát és vonatkozó konkrét megfogalmazásait.

A többi küldöttségvezető felszólalásában visszaigazolta az együttműködésre és a párbeszédre való törekvés szükségességét. Elfogadták, hogy nem a 42. ülészakon előterjesztésre kerülő határozatban kell kibontani a kezdeményezés lényegét és részleteit. Ennek megfelelően szorgalmazták a februári szakértői munkacsoport ülésén előkészített határozattervezet rövidítését.

A javaslat tartalmát illetően - elsősorban csehszlovák és bolgár részről - hivatkoztak az e témákban folytatott széles körű konzultációik tapasztalataira. A nemzetközi érdeklődés fokozódásának regisztrálása mellett több utalás történt az el nem kötelezettek körében még mindig érzékelhető meg nem értésre, illetve több nyugati ország változatlan fenntartásaira. Ennek kapcsán érezhető volt, hogy egyes delegációk eltérően ítélik meg a konszenzusra való törekvés kérdését, valamint a kezdeményezés további konkretizálásának és kibontásának ütemezését. Csehszlovák és NDK részről hangzottak el olyan megfogalmazások, amelyek áttételesen megkérdőjelezték széles körű egyetértés kialakításának lehetőségét, s ezen keresztül a konszenzusra való törekvés célszerűségét.

A román miniszterhelyettes a kezdeményezés kapcsán saját prioritásaik szinte teljes tárárt felsorolta, beleértve az államok közötti együttműködést szabályozó elvek selektív említését is. Ez arra enged következtetni, hogy a határozattervezetben továbbra is tükröztetni kívánják legfontosabb tételeiket. Nem hivatalos formában ugyanakkor egyetértettek a határozati javaslat rövidítésének szükségességével.

Horn elvtárs felszólalásában sikraszállt emellett, hogy a kezdeményezést minél szélesebb körű együttműködésre törekedve fejlesszük tovább, és a tennivalók ütemezését ennek rendeljük alá. Egyetértett a tömör és célratörő határozattervezet kidolgozását szorgalmazó koncepcióval, ennek megfelelően hangsúlyozta a szakértők által előkészített határozattervezet átdolgozásának szükségességét. Kifejtette, hogy a munkamegosztást általában és a más országokkal folytatott konzultációk tekintetében sem kell merevvé és formálissá tenni.

Javasolta, hogy a kezdeményezés továbbfejlesztése során rövid távon a hangsúlyt olyan konkrét részkérdések előtérbe állítására helyezzük, amelyek globális problémaként jelentkeznek, s amelyek megoldásában feltételezhető az összes országcsoport érdekeltége és együttműködési készsége. Jelezte, hogy magyar részről készek vagyunk konkrét elképzeléseket és javaslatokat kidolgozni a terrorizmus elleni közös fellépés, a nemzetközi pénzügyi rendszer és a nemzetközi valutáris-pénzügyi kapcsolatok stabilizálása, illetve az államok közötti emberi jogi-humanitárius együttműködés előmozdítása kérdésében.

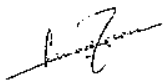
A tanácskozáson elhangzottak alapján az elnöklő Petrovskij elvtárs összefoglalójában a szakértői munkacsoport feladatául szabta a határozattervezet rövidítését, illetve bizonyos tétélekkel való kiegészítését a VSZ PTT berlini közleménye és a Delhi Deklaráció alapján. A szakértői munkacsoport ülésével kapcsolatban a további tevékenység koordinálásának, valamint a kidolgozásra kerülő konkrét részkérdések meghatározásának és feldolgozásának szükségességét említette. A munkacsoport ülését június első napjaira javasolta összehívni. Az összefoglalóval kapcsolatban észrevételek nem hangzottak el.

A tanácskozás és az azt megelőző kétoldalú megbeszélés hasznosan szolgálta egy olyan irányvonal széles körű elfogadtatását, amely az átfogó nemzetközi biztonság rendszerének megteremtését célzó szocialista kezdeményezés továbbfejlesztésénél nagymértékben figyelembe veszi a magyar álláspontot és elképzeléseket.

A kezdeményezés továbbfejlesztésével kapcsolatban a tanácskozáson elfogadott elképzelések lehetőséget nyújtanak a különböző országcsoportok közötti konstruktív párbeszéd elmélyítésére az ENSZ-ben, illetve gyakorlati lépések megtételére a közös fellépést feltételező, globális problémák megoldása érdekében. Értékelésünk szerint e lehetőséget kihasználva a jövőben a számunkra legfontosabb konkrét témákra kell a figyelmünket összpontosítani, arra törekedve, hogy egyrészt ebben a szakaszban már kiiktassuk a valamennyi társszerző részvételével folyó szövegevezést, másrészt pedig kidolgozandó javaslatainkhoz biztosítsuk az országok széles körének konkrét támogatását.

A konzultációt követően a delegációk vezetői sajtótájékoztatót tartottak a moszkvai sajtóközpontban. Ezen a vendéglátó Petrovszkij elvtáron kívül Horn elvtárs, valamint a bolgár, a csehszlovák és az NDK külügy-miniszter-helyettes vett részt, és tett nyilatkozatot, illetve válaszolt a felvett kérdésekre.

Budapest, 1987. május 20.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR